

УДК 911.2:551.432 (477)

СПРИЙНЯТТЯ ЛЮДИНОЮ МІСЬКИХ ЛАНДШАФТІВ (НА ПРИКЛАДІ МІСТ ПІВДНЯ УКРАЇНИ ТА КИЄВА)

Гродзинська О.Ю.

У порівнянні зі сприйняттям людиною природних, паркових та агроландшафтів, сприйняття нею міських ландшафтів відрізняється особливостями. Вони стосуються як об'єкту сприйняття (ландшафтів), так і його суб'єкту (людини). Серед рис міського ландшафту, які визначають його сприйняття, особливе значення мають його складність, загадковість, узгодженість, незвичність, "історичність" і ступінь озеленення. Дослідження виконане для міських ландшафтів півдня України і Києва; вибірку респондентів склали студенти м. Києва.

Ключові слова: міський ландшафт, сприйняття, привабливість, стереотипи/

СТАН ПРОБЛЕМИ Й ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. У проблемі сприйняття людиною ландшафтів більша увага приділяється ландшафтам природним (натуральним), парковим, сільськогосподарським. Їх дослідження дало змогу з'ясувати основні риси, які визначають сприйняття ландшафтів як привабливих або естетично приємних [5, 6, 8]. Сприйняття людиною міських ландшафтів має свою специфіку. Однак у поведінковій географії та естетиці ландшафту дослідження зі сприйняття міських ландшафтів здебільшого виконувалось на "загальних засадах", які однаковою мірою стосуються як природних (натуральних і близьких до них), так і міських ландшафтів [1, 2, 6, 8]. Такий підхід був продуктивним для обґрунтування низки загальних положень перцепції ландшафту, але не дав змогу виявити особливості сприйняття людиною міських ландшафтів. Цим питанням присвячено значно менше публікацій, хоча в статтях Е. Герцога та Р. Ульріха й було вказано на відмінності між сприйняттям людиною "натуральних" і міських ландшафтів [7, 9].

Дана стаття присвячена пошуку закономірностей сприйняття людиною міських ландшафтів. Її конструктивно-географічне значення полягає у визначенні напрямків конструювання та оптимізації міських ландшафтів, які людьми сприймаються як приємні та комфортні для життя. Таке сприйняття міського середовища людиною знижує її втому і нараженість на стреси від міського стилю життя, що в кінцевому підсумку підвищує продуктивність праці, а також туристичну привабливість міст.

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ. Дослідження виконане серед студентів географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка протягом 2003 – 2008 рр. Вибірку респондентів склали 68 осіб, що за існуючими в методології соціологічних опитувань оцінками вважається достатнім для одержання достовірних узагальнень наукового призначення [4]. Опитування полягало у демонстрації кожному респонденту спеціально сформованих серій фотокарток міських ландшафтів, які він мав оцінити (використані методи семантичного диференціалу та бального оцінювання) та порівняти (використані метод парних порівнянь та метод сортування). Докладніше методи опитування респондентів за фотографічними зображеннями ландшафтів викладені в роботі [3].

З урахуванням контингенту респондентів (переважно киян) комплект фотокарток був сформований зображеннями ландшафтів нерідких для них міст. Такими були обрані міста півдня України (Одеси, Миколаєва, Алушки, Гурзуфу, Симеїзу, Ялти, Алушти, Феодосії, Сімферополя). Для з'ясування впливу "рідності" міста на його сприйняття до комплексу фотокарток були також включені зображення міських ландшафтів Києва, а для з'ясування впливу фактора екзотичності ландшафту – зображення ландшафтів м. Сент-Андре (Угорщина). Всі фотокартки зроблені автором особисто в однакових умовах зйомки – влітку, в сонячний день, в світлу пору дня, однакової освітленості (за безхмарного неба). Крім структурованого опитування респондентів за викладеною методикою, виконувалось також і їх вільне опитування. В його процесі респондент своїми словами висловлював власні думки й враження про те, що йому подобається, що не подобається й чому саме подобається чи ні у сучасних міських ландшафтах України.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ. Виконані за викладеною методикою дослідження дозволили уточнити загальні уявлення щодо рис ландшафту, які у найбільшому ступені визначають його привабливість для людини. Згідно з теоріями Дж. Епплтона, та С. і Р. Капланів., такими перцепційними рисами ландшафту вважаються його загадковість, складність, різноманіття, узгодженість, зрозумілість та ін. [5, 8]. Причому, для більшості неурбанізованих ландшафтів (натуральних, паркових, аграрних та ін.) найбільший внесок в їх сприйняття як привабливих мають складність, загадковість і узгодженість. Складність ландшафту розуміється як кількість інформації, яка міститься у видимій частині ландшафту; вона визначається кількістю та різноманіттям його візуальних елементів, заплутаністю їх просторових конфігурацій. Натомість загадковість ландшафту розуміється як кількість "прихованої" у ньому інформації; вигляд таких ландшафтів викликає у людини враження, що, якщо подумки або фізично заглибитися в них, то поза їх видимим планом можна одержати нову інформацію. Узгодженість ландшафту до певної міри протилежна складності та загадковості й означає наявність у структурі ландшафту певного порядку, який легко розпізнається людиною й дозволяє їй у своїй уяві легко "добудувати" ландшафт, який лежить поза межами його фрагменту, що безпосередньо сприймається.

Результати наших досліджень дають підстави вважати, що, хоча ці перцепційні риси ландшафту й справді відіграють важливе значення у його сприйнятті як привабливого, (що загалом підтверджує теорії Дж. Епплтона та Р. і С. Капланів), однак на сприйняття людиною міського ландшафту накладаються три інші групи чинників. Перша група чинників пов'язана з тим, що, крім згаданих "загальних" перцепційних рис ландшафту, на сприйняття міського ландшафту впливають також інші його риси (наприклад, "історичність" ландшафту, поверховість забудови тощо), які для натуральних та інших неурбанізованих ландшафтів не є істотними, або й взагалі не виражені. Друга група чинників зумовлена тим, що по відношенню до міського ландшафту тлумачення людиною його загальних перцепційних рис (складності, узгодженості, загадковості та ін.) є дещо відмінним від їх розуміння щодо натуральних, паркових і агроландшафтів. Третя група чинників специфічності

СПРИЙНЯТТЯ ЛЮДИНОЮ МІСЬКИХ ЛАНДШАФТІВ (НА ПРИКЛАДІ МІСТ ...

сприйняття міських ландшафтів має не стільки перцепційну, скільки соціо-когнітивну природу, зокрема визначається істотною роллю існуючих у суспільстві стереотипів у сприйнятті окремих міст і окремих районів міста. Розглянемо ці чинники докладніше.

Перцепційні риси міських ландшафтів. Опрацювання у програмному середовищі Microsoft Office Excel вибірки анкет (оцінок, які респонденти виставили перцепційним рисам ландшафтів, зображених на фотокартках) дало змогу побудувати кореляційні матриці перцепційних рис міських ландшафтів.

Кореляційна матриця оцінок перцепційних рис ландшафтів міст півдня України, обраних для дослідження, наведена в табл.1.

Таблиця 1.

Кореляційна матриця оцінок перцепційних рис ландшафтів міст півдня України (Одеси, Феодосії, Ялти, Гурзуфу)

	<i>Загадковість</i>	<i>Регулярність</i>	<i>Узгодженість</i>	<i>Просторовість</i>	<i>Привабливість</i>
<i>Складність</i>	0,66	- 0,53	- 0,34	0,55	0,41
<i>Загадковість</i>	x	- 0,42	- 0,24	0,27	0,36
<i>Регулярність</i>		x	0,59	0,33	0,13
<i>Узгодженість</i>			x	0,64	0,33

Як видно з табл. 1, між більшістю перцепційних рис ландшафтів існують тісні кореляційні зв'язки. Найтісніше пов'язані між собою регулярність та узгодженість ($r=0,69$), складність і загадковість ($r=0,66$), узгодженість і просторовість ($r=0,64$) міського ландшафту. Просторовість розуміється респондентами як ступінь відкритості ландшафту, частки незабудованого простору в ньому. З привабливістю міського ландшафту, як з узагальнюючою оцінкою ступеня позитивності його сприйняття, найбільш тісно корелюють складність ($r=0,41$) і загадковість ($r=0,36$), тоді як регулярність ландшафту з його привабливістю практично не пов'язана ($r=0,13$). Складність і загадковість ландшафту, будучи тісно пов'язаними між собою, пов'язані від'ємними кореляційними зв'язками з його регулярністю та узгодженістю, які також сильно корелюють між собою. (див. табл. 1).

Зі структури кореляційної матриці, наведеній у табл. 1, можна зробити висновок, що виділяються дві різноспрямовані групи перцепційних рис міського ландшафту – одну з них складають загадковість і складність, а другу – узгодженість і регулярність. Складніший міський ландшафт уявляється й як більш загадковий і це підвищує його привабливість. Водночас регулярність просторової структури міського ландшафту асоціюється з його узгодженістю (і навпаки). Обидві ці риси ландшафту також сприяють його сприйняттю людиною як привабливого. При цьому названі пари рис ландшафту немов протилежні одна одній: чим складнішим і загадковішим виглядає міський ландшафт, тим менш регулярним і менш узгодженим він сприймається.

Той факт, що обидві ці протилежні групи рис ландшафту сприяють його привабливості, може свідчити про те, що сприйняття людиною міського ландшафту немов організовано вздовж двох "каналів". Один із цих каналів відображає потребу людини давати сенс, розуміти навколишній світ, а другий – її потяг до невідомого,

загадкового й не поясненого у цьому світі [5, 6]. І те і інше необхідне для повноцінного людського буття, тому міський ландшафт, який одночасно містить у собі як риси зрозумілості (регулярності та узгодженості), так і риси невідомого (складності та загадковості), сприймається людиною із позитивом.

Це припущення підтверджується даними щодо кореляції оцінок перцепційних рис ландшафту, розрахованих для двох вибірок міст України. Одну з цих вибірок складають містечка Південного берега Криму зі складним рельєфом і давньою переважно традиційною для цього регіону забудовою (Симеїз, Алушка, Гурзуф, Алушта), а другу вибірку – великі міста півдня України з рівнинним рельєфом і переважно багатоповислою забудовою (Одеса, Миколаїв, Сімферополь, Феодосія). Відповідні кореляційні матриці наведено у табл. 2 і 3.

Таблиця 2.

Кореляційна матриця оцінок перцепційних рис ландшафтів міст Південного берега Криму (Симеїзу, Алушки, Гурзуфу, Алушти)

	<i>Загадковість</i>	<i>Регулярність</i>	<i>Узгодженість</i>	<i>Просторовість</i>	<i>Привабливість</i>
<i>Складність</i>	0,73	- 0,61	- 0,29	0,66	0,55
<i>Загадковість</i>	x	- 0,55	- 0,77	0,20	0,67
<i>Регулярність</i>		x	0,33	0,45	- 0,09
<i>Узгодженість</i>			x	0,76	0,24

Таблиця 3.

Кореляційна матриця оцінок перцепційних рис ландшафтів рівнинних степових міст України (Одеси, Миколаєва, Сімферополя, Феодосії)

	<i>Загадковість</i>	<i>Регулярність</i>	<i>Узгодженість</i>	<i>Просторовість</i>	<i>Привабливість</i>
<i>Складність</i>	0,72	- 0,80	- 0,32	0,72	0,33
<i>Загадковість</i>	x	- 0,36	- 0,48	- 0,12	0,33
<i>Регулярність</i>		x	0,76	0,44	0,27
<i>Узгодженість</i>			x	0,80	0,56

Порівняння табл. 1 з таблицями 2 і 3 свідчить, що оцінки парних коефіцієнтів кореляції, розраховані для груп подібних міст (табл. 2 і 3), виявляються дещо вищими, ніж оцінки для вибірки з усіх обстежених нами міст (табл. 1). Так, якщо середнє арифметичне значення абсолютних значень елементів кореляційної матриці табл. 1 становить 0,41, то для матриць табл. 2 і 3 воно становить 0,49, і 0,50 відповідно. Це може свідчити про більшу узгодженість респондентів у сприйнятті ними загалом подібних міських ландшафтів.

Для ландшафтів південнобережних містечок Криму провідними чинниками їх високої привабливості є складність і загадковість, а риси їх зрозумілості (регулярність та узгодженість) пов'язані з привабливістю слабко. При цьому риси зрозумілого та невідомого в цих ландшафтах пов'язані між собою високими від'ємними значеннями коефіцієнтів парної кореляції (див. табл. 2). Для ландшафтів рівнинних степових міст України також простежується ця закономірність, однак провідними чинниками їх привабливості виступають просторовість та узгодженість. Складність з привабливістю цих міських ландшафтів пов'язана слабкіше, а

СПРИЙНЯТТЯ ЛЮДИНОЮ МІСЬКИХ ЛАНДШАФТІВ (НА ПРИКЛАДІ МІСТ ...

загадковість, хоча й підвищує оцінку їх привабливості, однак оцінюється респондентами невисоко (3,4 балів у порівнянні з 5,7 балів для міських ландшафтів Південного берега Криму).

З'ясування інших перцепційних рис ландшафту, які мають значення при його сприйнятті, виконувалось нами шляхом вільного опитування респондентів. Вони повинні були своїми словами пояснити, на які риси міського ландшафту вони звертають особливу увагу та як вони впливають на загальне враження від нього. Обробка отриманого масиву відповідей дозволяє вважати, що, крім розглянутих вище "загальних" перцепційних рис ландшафту, важливе значення для його привабливості має незвичність (новизна, екзотичність) ландшафтів міст. Для респондентів-киян висока привабливість південнобережних міських ландшафтів Криму пояснюється саме цими їхніми рисами. Слід, однак, зауважити, що екзотичність та новизну міського ландшафту можна вважати складовими компонентами таких його загальних перцепційних рис, як загадковість та складність. Ландшафти великих міст півдня України як незвичні чи екзотичні киянами не сприймаються. Не мають вони також високих оцінок складності та загадковості. Виняток становлять старі подвір'я міських ландшафтів Одеси, які оцінюються киянами як екзотичні, загадкові та дуже привабливі.

Крім незвичності міського ландшафту, важливим чинником його привабливості є "історичність" (давність, традиційність). Хоча при демонстрації респондентам фотокарток ландшафтів не вказувалось на вік їх забудови, а також те, в якому місті чи регіоні ці фотокартки були зроблені, опитані нами люди чітко диференціювали міські ландшафти за ступенем їх "історичності". Ця диференціація виявлена нами методами парних порівнянь і сортування [3]. Здебільшого, ландшафти, які несуть ознаки історичності, давності (під ними респонденти розуміють просто несучасність міського ландшафту) оцінюються як привабливі й дуже привабливі. Й навпаки, більшість респондентів непривабливими вважать міські ландшафти стандартної регулярної забудови сучасними будинками та будинками 1960-70-их років ("хрущовок").

Ступінь озеленення міського ландшафту також є важливим чинником його привабливості. Однак, цей чинник не є універсальним для всіх типів міського ландшафту. В результаті виконаного опитування можна зробити висновок, що для міських ландшафтів, які сприймаються як історичні та давні, ступінь їх озеленення практично не має значення для їх оцінки як привабливих. Так, значна частина ландшафтів кримських південнобережних містечок оцінюються респондентами як дуже привабливі, хоча в них зовсім відсутні зелені насадження. Такі самі оцінки отримали й ландшафти давнього історичного угорського містечка Сент-Андре, в якому також рослинності немає. Давність і екзотичність цих міських ландшафтів є настільки виразною й привабливою для респондентів, що вони не звертають увагу наскільки зеленими ці ландшафти є.

Натомість для міських ландшафтів, які сприймаються як сучасні або звичні, ступінь їх озеленення має неабияке значення для їх привабливості. Особливо яскраво воно проявляється для ландшафтів Сімферополя та Миколаєва із забудовою 1960-1980-х рр., а також київських ландшафтів того ж віку забудови. Для них

ступінь озеленення є мало не єдиним чинником привабливості, оскільки інші перцепційні риси цих ландшафтів оцінюються респондентами дуже невисоко. Центральні ("історичні") частини м. Одеси, Феодосії та Києва (центру, Печерська та Подолу) цікаві тим, що ландшафти із привабливою нестандартною архітектурою (забудови кінця 1800-их – першої половини 1900-их років), які краще озеленені сприймаються привабливішими, ніж ландшафти того ж віку і стилю забудови із меншою участю зелених насаджень. Наприклад, в Одесі ландшафти широких бульварів та алей зі старими будинками оцінюються респондентами привабливішими, ніж ландшафти аналогічної забудови, але менш озеленені. Очевидно, цим пояснюється те, що, попри свою символічність, ландшафти вул. Дерibasівської сприймаються більшістю респондентів як менш привабливі у порівнянні з ландшафтами Приморського бульвару та інших більш озелених кварталів центру Одеси.

Розуміння людиною перцепційних рис міських ландшафтів. Важлива особливість розглянутих вище перцепційних рис ландшафту (складності, узгодженості та ін.) полягає в тому, що вони мають статус не стільки наукових понять з їх однозначним тлумаченням і чіткими дефініціями, скільки перцепційних категорій, зміст яких визначає сама людина [8]. Хоча люди загалом однаково відчують зміст цих рис, виразна специфіка міського ландшафту зумовлює те, що при його сприйнятті тлумачення цих рис людиною набуває нюансів.

Так, при сприйнятті натуральних, паркових, сільськогосподарських та інших неурбанізованих ландшафтів їх складність розуміється як кількість візуальних елементів у ландшафті та їх значні відмінності за розмірами, кольором та іншими фізіономічними рисами. Результати виконаного опитування за фотографічними зображеннями міських ландшафтів, дають підстави вважати, що їх складність асоціюється не стільки з кількістю візуальних елементів та їх відмінностей між собою, скільки з відсутністю регулярності у міському ландшафті. Як складний сприймається міський ландшафт, який може мати будівлі однакової етажності та висоти, одного віку, однієї кольорової гами, але зі звивистими вулицями, пересіченим рельєфом і "острівками" із зелених насаджень (навіть і одиночне дерево чи газон ускладнює такий ландшафт). Отже, основним чинником складності міського ландшафту слід вважати нерегулярність, заплутаність його планувальної структури. Ці ж чинники істотно впливають на сприйняття міського ландшафту як загадкового.

Просторовість натурального, паркового і аграрного ландшафтів асоціюється у респондентів зі ступенем їх відкритості, видимістю лінії горизонту, віддаленістю заднього плану. Натомість для міського ландшафту вона розуміється як ступінь його "відкритості" й визначається насамперед малою щільністю забудови, наявністю вільних від неї місць (у такому ландшафті "є чим дихати"). Показово те, що, просторовість міського ландшафту одночасно сприяє його сприйняттю і як зрозумілого (регулярного та узгодженого) і як невідомого (загадкового та перцепційно складного). Про це свідчать табл. 1 – 3, з яких видно, що з цими перцепційними рисами ландшафту його просторовість пов'язана додатними значеннями парних коефіцієнтів кореляції. З цього можна зробити висновок, що,

СПРИЙНЯТТЯ ЛЮДИНОЮ МІСЬКИХ ЛАНДШАФТІВ (НА ПРИКЛАДІ МІСТ ...

надаючи міському ландшафту його достатньої "просторовості" (вільності від забудови), оптимізується задоволення двох різноспрямованих когнітивних потреб людини – надавати сенс навколишньому простору та потяг до невідомого й незвичного у ньому.

При сприйнятті людиною міського ландшафту специфічну роль відіграє його кольорова гама. Якщо монохроматичність (бідність кольорової палітри) натуральних, паркових, агроландшафтів у більшості випадків суттєво зменшує їх сприйняття як різноманітних і привабливих, то при сприйнятті міських ландшафтів цей чинник не відіграє настільки важливої ролі. Як свідчать оцінки привабливості фотозображень ландшафтів міст Криму, міські ландшафти з домінуванням відтінків одного кольору (у даному випадку – сірого) можуть оцінюватись респондентами як дуже різноманітні, добре узгоджені, дуже привабливі й навіть загадкові.

Пов'язано це з тим, що колористична бідність багатьох міських ландшафтів є наслідком їх давності й традиційності (використання місцевих будівельних матеріалів), відсутності чужорідних (здебільшого сучасних) елементів у ландшафті. Через це вони й сприймаються як історичні, узгоджені, а відтак – і привабливі. Й навпаки, різнобарвний міський ландшафт багато респондентів сприймають як непривабливий. З цього, зокрема, можна зробити висновок, що рекламні об'єкти менше псуватимуть міський ландшафт, якщо не будуть виділятися у ньому своїми яскравими кольорами, а органічно вписуватися у кольорову палітру міського ландшафту.

Роль стереотипів у сприйнятті міських ландшафтів. На роль стереотипів у сприйнятті людиною доволі вказують чимало дослідників [1, 2 та ін.]. Однак це питання досліджувалось не стільки щодо сприйняття ландшафтів, скільки регіонів і екологічних проблем. Виконане нами опитування мешканців м. Києва свідчить, що у випадку сприйняття людиною міського ландшафту роль соціальних стереотипів є істотною. Передусім вона визначається існуючими серед мешканців міста стереотипними оцінками певних його районів. Стереотипне сприйняття району міста передається респондентом і на ландшафти цього району.

Ефект стереотипного сприйняття міських ландшафтів найбільш яскраво проявляється при їх сприйнятті жителями самих цих міст. При цьому найбільше значення має така компонента стереотипу району міста, як оцінка його престижності. Наприклад, Печерськ сприймається значною часткою опитаних нами молодих киян як район, ландшафти якого визнаються як привабливі (наводяться різні резони цієї привабливості – "давність" і "історичність", посіченість рельєфу, високий ступінь озеленення, наявність гарно впорядкованих парків і скверів тощо). Хоча у Києві є райони, міські ландшафти яких і "давніші" (Подол), і з більш посіченим рельєфом (Батийова гора, Вітряні гори), і більш озеленені (Голосієве), однак такої високої привабливості, як ландшафти Печерська вони в очах киян не мають. На наш погляд, підсвідомо саме престижність Печерська впливає на сприйняття його ландшафтів як дуже привабливих.

Подібна причина лежить в різній оцінці привабливості ландшафтів двох сусідніх лівобережних районів Києва – Русанівки та Березняків. Структура натуральних ландшафтів обох цих районів практично однакова й представлена

переважно урочищами високої заплави. Обидва райони однаково гарно розкриваються у бік Дніпра. Приблизно однаковою є вік і поверховість їх забудови. Навіть сучасний фізіономічний вигляд ландшафтів Березняків відзначається більшим різноманіттям через зведені тут останнім часом високоповерхові будинки. Однак, ландшафти Русанівки виглядають в очах киян привабливішими, ніж ландшафти Березняків. Очевидно, на такому їх сприйнятті позначається те, що серед киян Русанівка традиційно вважається більш престижним районом, ніж Березняки (зокрема вона заселювалась у 1970-ті рр. представниками творчої інтелігенції).

ВИСНОВКИ. Особливості сприйняття людиною міського ландшафту можна об'єднати в три групи: наявність перцепційних рис, властивих лише міським ландшафтам; специфікою розуміння людиною "загальних" перцепційних рис ландшафтів; істотною роллю соціальних стереотипів у сприйнятті людиною міських ландшафтів.

В результаті опитування вибірки респондентів у 68 осіб з'ясовано, що, крім загальних перцепційних рис ландшафту (складності, загадковості, узгодженості, регулярності та ін.) при сприйнятті ландшафтів міст вагоме значення мають також "незвичність" (екзотичність, традиційність), "давність" (історичність) міського ландшафту та ступінь його озеленення. При цьому складність і загадковість ландшафту формують одну групу його перцепційних рис, а узгодженість і регулярність – іншу. Хоча ці дві пари немов протилежні одна одній (чим складнішим і загадковішим виглядає міський ландшафт, тим він сприймається як менш регулярний і узгоджений), обидві ці пари сприяють його привабливості. Таким чином, міський ландшафт, який одночасно містить у собі як риси зрозумілості (регулярності та узгодженості), так і риси невідомого (складності та загадковості), сприймається людиною із позитивом.

Крім суто перцепційних рис міського ландшафту, його сприйняття респондентами залежить від існуючих стереотипів як окремих міст, так районів міста. Особливе значення має стереотипна оцінка рівня престижності району міста. При цьому стереотипне сприйняття міських ландшафтів найбільше проявляється при їх сприйнятті жителями самих цих міст.

Список літератури

1. Голд Дж. Психология и география: Основы поведенческой географии. М.: Прогресс, 1990. - 304 с.
2. Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: місце і простір. В 2-х т. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2005. – Т. 1 – 431 с., Т.2 – 503 с.
3. Методи геоecологічних досліджень: Навчальний посібник // за ред. М.Д. Гродзинського, П.Г. Шищенко. – К.: "Київський університет", 1999 – 243 с.
4. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. – К.: Наук. думка, 1996. – 232 с.
5. Appleton J. The Experience of Landscape. – London: John Wiley & Sons, 1975. - 293 p
6. Bourassa S. The Aesthetics of Landscape. – London: Belhaven Press, 1991. – 168 p.
7. Herzog T.R. A cognitive analysis of preferences for urban nature // Landscape Perception. Readings in Environmental Psychology / Amita Sinha (ed.). – London: Academic Press, 1995a. – P. 65-81.
8. Kaplan R., Kaplan S. The Experience of Nature: A Psychological Perspective. Cambridge: Cambridge University Press, 1989 - 340 p.

СПРИЙНЯТТЯ ЛЮДИНОЮ МІСЬКИХ ЛАНДШАФТІВ (НА ПРИКЛАДІ МІСТ ...

9. Ulrich R.S. Natural Versus Urban Scenes: Some Psychophysiological Effects // Environment and Behavior. – 1981. – Vol. 13. – P. 523 - 556.

Гродзинская О.Ю. Восприятие человеком городских ландшафтов (на примере городов юга Украины и Киева)

По сравнению с восприятием человеком натуральных, парковых и агроландшафтов, восприятие ею городских ландшафтов отличается рядом особенностей. Они касаются как объекта восприятия (ландшафтов), так и его субъекта (человека). Среди черт городского ландшафта, которые определяют его восприятие, особенное значение имеют его сложность, загадочность, согласованность, необычность, "историчность", степень озеленения. Исследование выполнено для городских ландшафтов юга Украины и Киева; выборку респондентов составили студенты г. Киева.

Ключевые слова: городской ландшафт, восприятие, привлекательность, стереотипы .

Grodzinska O.Yu. The peoples' perception of urban landscapes (on the example of cities of Southern Ukraine and the city of Kiev)

In comparison with perception of natural, parks' and agricultural landscapes, urban landscaped are perceived specifically. This specificity refers both an object of perception (landscape) and its subject (man). Among the features of urban landscape responsible for its perception a landscapes' its complexity, mystery, coherence, unusualness, "historicity", the percentage of green open spaces are of a special importance. The landscapes of the cities of Southern Ukraine and the city of Kiev was studied; the respondents were the students from city if Kiev.

Keywords: urban landscape, perception, preference, stereotypes

Статья поступила в редакцию 25.07.2008 г